

Raadsinformatiebrief

Onderwerp : Vastgesteld Regionale Adaptatie Strategie
Datum : 26-10-21
Portefeuillehouder : J. Kraaij
Schrijver : J. Pullen

Inleiding

In navolging van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 en de Nationale Adaptatiestrategie 2016 (NAS), is de gemeente Ablasserdam aangesloten bij de werkregio Ablasserwaard-Vijfheerenlanden. De samenwerking in deze werkregio is erop gericht om te komen tot klimaatadaptieve maatregelen die de klimaateffecten hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen voorkomen of beperken. De werkregio bestaat uit de regiopartners gemeente Ablasserdam, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden, waterschap Rivierenland en de provincies Utrecht en Zuid-Holland.

Tijdens de samenwerking is en wordt een aantal stappen doorlopen. Allereerst is in 2019 begonnen met de regionale klimaatstresstest. De klimaatstresstest geeft een beeld over welke klimaateffecten op welke kwetsbare locaties binnen de regio Ablasserwaard-Vijfheerenlanden kunnen optreden. Inzicht in de kwetsbaarheden is de basis voor de aanpak van ruimtelijke adaptatie. Gebouwen, locaties, infrastructuur en landelijke gebieden die onder één of meer klimaateffecten kunnen lijden worden gezien als 'kwetsbare locaties'.

Vervolgens is in 2020 begonnen met het opstellen van een Regionale Adaptatiestrategie (RAS) door middel van samenwerking tussen de regiopartners. Om hiertoe te komen is met de regiopartners en andere relevante gebiedspartners, zoals Rijkswaterstaat en drinkwaterbedrijven een risicodialogoog gevoerd. De risicodialogoog diende twee doelen: het bewustzijn vergroten over de kwetsbaarheden in het gebied voor klimaatextremen en bespreken hoe deze kwetsbaarheden met concrete maatregelen verkleind kunnen worden. Uit de klimaatwerkplaatsen zijn, ambities, doelen en strategielijnen gekomen. Deze strategielijnen zijn belangrijk om op een effectieve manier de klimaatadaptatie in de regio uit te voeren. Dit staat beschreven in de RAS.

De RAS geeft richting hoe de regio Ablasserwaard-Vijfheerenlanden zich gaat voorbereiden op het veranderende klimaat vanaf nu naar het jaar 2050. Het is geen blauwdruk die voorschrijft hoe overheden in de werkregio moeten handelen of investeren. Het geeft wel richting in hoe we elkaar kunnen vinden in de gemeenschappelijke opgave.

Inhoud van de RAS

Het aanpakken van het klimaatprobleem is een transitie, een veranderkundige opgave met een procesmatig karakter. In het iteratief proces om te komen tot deze RAS worden drie stappen doorlopen:

1. Weten: analyseren wat de gevolgen van klimaatverandering zijn voor de regio in de periode tot 2050.
2. Willen: doelen stellen voor het verbeteren van de waterrobustheid en klimaatbestendigheid in de periode tot 2050, het formuleren van een strategie en creëren van samenwerking in de regio's.
3. Werken: concrete projecten en de investeringen, capaciteit en middelen die hiervoor nodig zijn vastleggen in uitvoeringsplannen.

De stappen weten, willen en werken worden na zes jaar weer doorlopen aan de hand van nieuwe kennis, inzichten en innovaties.

De klimaatkwetsbaarheden - wateroverlast en overstromingen, hitte, droogte, bodemdaling, afname biodiversiteit - zijn gekoppeld aan vier omgevingsthema's voor onze regio:

- Verstedelijking en Gezonde leefomgeving
- Landbouw en Natuur
- Landschap en Recreatie
- Infrastructuur en Vitale objecten

Aan de hand van de omgevingsthema's hebben circa honderd vertegenwoordigers van allerlei organisaties meegedacht over hoe we als regio dit doel kunnen bereiken. De opbrengst hiervan is op de volgende manier verwerkt. Per omgevingsthema is beschreven:

1. Wat zijn de uitdagingen rondom klimaatadaptatie?
2. Welke ambities streven we na?
3. Hoe gaan we bereiken dat we klimaatbestendiger worden?
4. Wat doen we nu al om risico's te verminderen?

Deze vragen hebben geleid tot de formulering van ambities en doelen. Aan sommige daarvan wordt al gewerkt. In andere gevallen moet nog met de uitvoering worden gestart. Uit de klimaatwerkplaatsen zijn, naast de eerder genoemde ambities en doelen, zeven strategielijnen gekomen. Deze strategielijnen zijn belangrijk om op een effectieve manier de klimaatadaptatie in de regio uit te voeren. Zij focussen op eigen verantwoordelijkheid, regionale samenwerking, het natuurlijke systeem als basis voor verdere ontwikkeling, het zoeken naar integrale oplossingen, bewustwording, het benutten van kennis en expertise en het maken van werk met werk. Klimaatadaptatie biedt immers ook kansen. Voor productontwikkeling, voor herindeling van de buitenruimte en voor economische bloei. Kansen die het veranderende klimaat oplevert worden benut en de schadelijke gevolgen worden zoveel mogelijk beperkt.

Financiën

De vaststelling van de RAS heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De uitvoering van de RAS, welke wordt vertaald in de uitvoeringsplannen valt primair onder de regie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. De uitvoering zal vanwege de benodigde inzet, capaciteit en investeringen wel aanvullende financiële middelen vergen. Deze middelen betreffen procesgeld, wat €10.000 structureel per jaar bedraagt. Momenteel werken wij met de buurgemeenten en regio samen om de benodigde organisatie verder te concretiseren en kwantificeren, waarin het opstellen van de uitvoeringsplannen wordt meegenomen.

Voor het benodigde procesgeld van € 10.000 structureel per jaar zijn (vooralsnog) geen middelen beschikbaar. Om te voorkomen dat het begrotingsresultaat verder verslechtert, dan wel in de uitvoering activiteiten moeten worden stopgezet heeft de raad in de Perspectiefnota 2022 kennisgenomen van een aantal ambities die nu niet uitgevoerd kunnen worden. Deze ambitie is er daar één van en valt onder categorie B. Bij de opstelling van de begroting 2022 zal moeten blijken of er ruimte is om ambities in te vullen. Daarbij zullen de ambities uit categorie A prioriteit hebben boven de ambities uit categorie B.

Via de impulsregeling klimaatadaptatie kan een bijdrage van het Rijk verkregen worden voor de doelen zoals vastgelegd in de RAS. De bijdrage kan gebruikt worden om adaptatiemaatregelen te versnellen, nieuwe adaptatie maatregelen uit te voeren of bestaande adaptatie maatregelen te vergroten. Het indienen van een aanvraag bij het Rijk om hiervoor in aanmerking te komen, kan alleen als werkregio gezamenlijk. Zoals het er naar uitziet, krijgen we als regio €2,5 vanuit het Rijk toegewezen voor de uitvoering van regionale klimaatadaptatieve maatregelen. Hoe dat bedrag echter precies verdeeld wordt over de partners in de regio, moet nog ter sprake komen in het proces rondom de uitvoeringsagenda.

Bijlage

1. Regionale adaptatie strategie